

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/159824,Uroczystosc-odslonienia-tablicy-upamietniajacej-Stefana-Szmakfe-fer-Zakroczym-20.html>
04.03.2026, 23:36











Uroczystość odświeżenia
tablicy upamiętniającej

**Stefana
Szmakfefera**

ps. „Andrzej”, „Mat”, „Szach”



20 lutego 2022 r.
(niedziela), godz. 10.00
Klasztor Zakonu
Braci Mniejszych Kapucynów
ul. o. Honorata Kozmńskiego 36
Zakroczym



INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ
Oddział w Zakroczymie

CZŁOWIEK WIDMO
**STEFAN
SZMAKFEFER**
„ANDRZEJ”, „MAT”, „SZACH”





Uroczystość odsłonięcia tablicy upamiętniającej Stefana Szmakfefera – Zakroczym, 20 lutego 2022

„Był mężnym żołnierzem i wybitnym Polakiem. Pozostaje Jego legenda nieugiętego, nieuchwytnego konspiratora o stu twarzach. (...)Chylimy czoła przed bohaterem naszej historii” napisał prezydent Andrzej Duda w liście do uczestników uroczystości upamiętniającej Stefana Szmakfefera.

20.02.2022

Mszą św. w kościele pw. św. Wawrzyńca w Klasztorze Zakonu Braci Mniejszych Kapucynów przy ul. o. Honorata Koźmińskiego 36 w Zakroczymiu rozpoczęła się uroczystość odsłonięcia tablicy upamiętniającej Stefana Szmakfefera, odznaczonego pośmiertnie przez Prezydenta RP Andrzeja Dudę Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski oraz awansowanego pośmiertnie decyzją Ministra Obrony Narodowej na stopień podpułkownika.

Po mszy św. odbyło się odsłonięcie tablicy oraz przekazanie rodzinie orderu i aktu mianowania na stopień podpułkownika. W uroczystości udział wzięli przedstawiciele Instytutu Pamięci Narodowej, kancelarii Prezydenta RP, Ministerstwa Obrony Narodowej oraz Urzędu do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, a także Burmistrz Zakroczymia, rodzina Stefana Szmakfefera, ojcowie Kapucyni i mieszkańcy Zakroczymia.

Stefan Szmakfefer to z pewnością jedna z najmniej znanych postaci z kręgów dowódczych polskiej konspiracji niepodległościowej, zarówno z okresu okupacji niemieckiej, jak i sowieckiej (po 1944 r.), doskonały konspirator, człowiek o wielu obliczach. Starał się on ukrywać swój udział i tożsamość zwłaszcza w odniesieniu do inicjatyw, w których odgrywał kluczową rolę. Zabiegi te dotyczyły w podobnym stopniu wrogów i najbliższych współpracowników – zwłaszcza z konspiracji

Kpt. Stefan Szmakfefer był w okresie międzywojennym pracownikiem administracji rządowej wysokiego szczebla, a w 1939 r. bliskim współpracownikiem Prezydenta Warszawy Stefana Starzyńskiego. Następnie organizował wywiad AK na północnym Mazowszu, zaś w latach 1945-1947 położył wielkie zasługi dla formowania podziemnego ruchu niepodległościowego przeciwstawiającego się komunistycznej dyktaturze, tworząc Samoobronę Społeczną przekształconą w Ruch Oporu Armii Krajowej.

Stefan Szmakfefer miał nadzwyczajną zdolność ukrywania swojej tożsamości - często zmieniał swój wygląd, w konspiracji posługiwał się prawie wyłącznie pseudonimami. Aresztowany przez UB tak umiejętnie prowadził grę z przesłuchującymi go, że ci do końca nie byli pewni, kogo właściwie aresztowali. Dzięki temu uratował swoje życie.

Tablica upamiętniająca postać i zasługi Stefana Szmakfefera zostanie zamontowana na murach klasztoru oo. Kapucynów w Zakroczymiu w miejscu, w którym Stefan Szmakfefer po kapitulacji Warszawy w 1939 r. ukrywał się przez blisko dwa lata.

Instytut Pamięci Narodowej podejmując inicjatywę upamiętnienia miał na względzie nie tylko wypełnienie swych ustawowych zadań do których należy inicjowanie upamiętniania zasłużonych postaci historycznych oraz miejsc i wydarzeń ważnych w dziejach walk i męczeństwa Narodu Polskiego (art. 53 j. 1 pkt 1 oraz (art. 53 k. pkt 9 ustawy o IPN), ale też moralne zobowiązania jakie współcześni mają wobec tych, którzy narażali życie w walce o w pełni wolną i suwerenną Polskę.

Tablica została ufundowana ze środków Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Warszawie.

Termin jej odsłonięcia związany jest z 80. rocznicą przekształcenia ZWZ w AK oraz zbliżającym się Narodowym Dniem Pamięci Żołnierzy Wyklętych.

Pliki do pobrania

[Stefan Szmakfefer \(pdf, 289.63 KB\)](#)

[Broszura S. Szmakfefer \(pdf, 1.33 MB\)](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Warszawa